

Nr 444

Av herr Larsson, Sigfrid, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatens fjärde huvudtitel för budgetåret 1959/60 m. m.

Man är numera allmänt överens om att en organiserad personalvård är av betydande värde för en god anda och ordning inom försvarsmakten. Militär personalvård behövs icke bara i krig. Den organisation för personalvård, som vuxit fram inom försvaret efter andra världskriget, har väl ibland varit omdiskuterad men efterhand vunnit en alltmer stadgad och respekterad ställning med flera betydelsefulla arbetsuppgifter till främst de värnpliktigas gagn och trivsel. Ingen torde heller i dag vilja bestrida det angelägna i denna fredstida personalvård.

Man ställer sig likväl i hög grad tveksam till det förslag, som i propositionen nr 110 nu lagts fram om en kraftig utbyggnad av den fredstida personalvårdsorganisationen, innebärande en faktisk kostnadsökning på cirka en kvarts miljon kronor. Enligt propositionen skall den nuvarande personalvårdsavdelningen vid försvarsstaben utökas och omvandlas till en särskild personalvårdsbyrå, direkt underställd chefen för försvarsstaben. Vad angår den lokala organisationen skall de nuvarande personalvårdsassistenterna ersättas av fackutbildade konsulenter, som vid sin sida skall ha värnpliktiga personalvårdsassistenter. Så länge värnpliktig personal finns utbildad för denna uppgift, skall ett antal deltidsanställda personalvårdsassistenter dessutom ingå i organisationen.

I första hand dikteras vår tvekan av rent statsfinansiella hänsyn. Det förefaller knappast lämpligt att i nu rådande läge sikta på en måhända i och för sig värdefull men avgjort icke nödvändig ytterligare utbyggnad av stabs- och förvaltningsorganisationen. Efter de på senare år beslutade indragningarna av utbildningsenheter inom försvaret samt reduceringen av antalet fältförband förefaller det troligt, att fortsatta besparingssträvanden bör inriktas på just stabs- och förvaltningsorganisationen, som enligt mångas mening borde kunna ges en mera rationell och ekonomisk utformning. Det kan i alla händelser icke vara lämpligt att i dagens läge låta denna kontorsmässiga sida av försvaret svälla ut ytterligare, i synnerhet som utredning just nu pågår om försvarets framtida högsta ledning. Såsom framgår av propositionen har statskontoret avstyrkt förslaget om en nu kraftigt utökad personalvårdsorganisation.

Det är emellertid icke blott ekonomiska synpunkter som inger betänksamhet. Man får av propositionen icke full klarhet om principerna och målsättningen för den föreslagna omorganisationen. Personalvården bör vidare enligt vår mening normalt ingå i de militära chefernas yrkesuppgifter. Det synes vanskligt att icke räkna med att omvårdnaden om underlydande personal i betydande omfattning måste åläggas det militära befälet, och det får sägas vara betänkligt, om ej befälsutbildningen numera tillräckligt tar sikte härpå. Det förefaller icke ordentligt klarlagt i vad mån militära yrkesmän, exempelvis lämpliga officerare och underofficerare, vilka ju i stor utsträckning pensioneras redan vid femtio års ålder, i för det allmänna mindre kostsamma arvodesbefattningar skulle kunna anförtros personalvårdsuppgifter i egentlig mening (t. ex. familjebidragsärenden, arbetsmarknadskontakter, fritidsunderhållning etc.). Det rör sig inom personalvården mestadels om rena rutinärenden. I utlandet synes det i regel vara så att personalvården handhas av militär personal. Genom utnyttjande av arvodesystemet, med t. ex. en arvodesfunktion per förband och arvodister även på stabssidan, skulle förvisso avsevärda besparingar kunna göras jämfört med en organisation med relativt dyrbara civila tjänstemän. Samtidigt skulle en del till åren komna militära yrkesmän kunna tilldelas intressant och stimulerande arbete.

Vi vill i detta sammanhang också framhålla, att åtskillig oklarhet råder beträffande syftet med nu rådande dubbling av de centrala personalvårdsärendenas handläggning genom dels ett myndighetsorgan och dels en nämnd, försvarets upplysnings- och personalvårdsnämnd, vars funktion varit ganska omdiskuterad. Nämndens sammansättning är dessutom föga representativ, eftersom flertalet av de militära personalorganisationerna icke är företrädade. I personalvårdsutredningen, som lagts till grund för propositionen, föreslås emellertid att nämnden, trots den oklara målsättningen, skall fortbestå och att man dessutom skall bilda ytterligare en nämnd. Det är ett angeläget önskemål att behovet av dessa nämnder blir ordentligt granskat samt att över huvud taget uppgifts- och ansvarsfördelningen, då det gäller den centrala personalvården, blir föremål för översyn.

Tidpunkten synes oss nu olämplig för genomförande av en ny kostsam personalvårdsorganisation, med hänsyn såväl till det hårt ansträngda statsfinansiella läget, som till önskvärdheten av att resultaten av den pågående utredningen om försvarets högsta ledning bör avvaktas. Nämnda utredning kan väntas komma att medföra avsevärda förändringar för bl. a. försvarstabens vidkommande.

Vi föreslår därför, att nuvarande personalvårdsorganisation inom försvaret tills vidare bibehålles. De årliga avlöningskostnaderna för densamma uppgår för närvarande enligt propositionen till 738 000 kronor. Den i propositionen föreslagna organisationen skulle för nästa budgetår komma att draga en kostnad av 980 000 kronor. Vårt förslag innebär vidare, att ett

särskilt anslag, benämnt Försvarets personalvård: Avlöningar, icke bör upptagas. Medel för avlöningskostnaderna bör liksom hittills anvisas under försvarsstabens och försvarsgrenarnas avlöningsanslag.

Med stöd av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 110 måtte

1) avslå Kungl Maj:ts förslag angående personalförteckning och avlöningsstat för försvarets personalvård samt det äskade särskilda förslagsanslaget av 980 000 kronor till Försvarets personalvård: Avlöningar;

2) besluta att nuvarande personalvårdsorganisation inom försvaret må bibehållas, samt

härför anvisa för budgetåret 1959/60 ett förslagsanslag av 738 000 kronor med bemyndigande för Kungl. Maj:t att enligt gällande principer fördela detsamma på fjärde huvudtitelns avlöningsanslag.

Stockholm den 14 april 1959

Sigfrid Larsson

Ivar Johansson

Torsten Andersson